५. नियम बनाउने अधिकारः— यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न श्री ५ को सरकारले बैंकको राय लिई नियमहरू बनाउन सक्नेछ।

इति संवत् साल गते रोज शुभम्

लालमोहर सदर मितिः— २०१९।१२।३०।६.

आज्ञाले—
विनोदप्रसाद धिताल
श्री ५ को सरकारको सह—सचिव,
कानून तथा न्याय मन्त्रालय।

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराजबाट बनाइबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ।

२०१९ सालको ऐन नं. ५७

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला ओजस्विराजन्य अति तेजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्रश्रीपद अति कीर्तिमय नेपालश्रीपद प्रोज्ज्वल नेपालतारा ॐ रत्नपट्ट अतुलज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अतिप्रबल गोरखा-दक्षिणबाहु महाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम्।

नगर विकास समिति गठन गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः— नेपालको बढ्दो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा सम्पर्कको फलस्वरूप नेपालका शहर-हरूमा जनसंख्याका साथै यातायात तथा परिवहनको मात्रामा भएको बृद्धिको विचारबाट ती शहरहरूको आधुनिक ढंगबाट पुर्ननिर्माण गरी सर्वसाधारण जनताको बसोवास, स्वास्थ्य तथा अन्य सुविधाहरूका सम्बन्धमा समयोचित व्यवस्थाको लागि आवश्यक साधन, अधिकार, एवं माध्यमको व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपालको संविधानको धारा ९३ अनुसार यो ऐन बनाइबक्सेको छ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः— (१) यो ऐनको नाम "नगर विकास समिति ऐन, २०१९" रहेको छ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२. परिभाषाः– विषय वा प्रसंगले अर्कै अर्थ नलागेमा यस ऐनमा–

(क) "समिति" भन्नाले दफा ३ बमोजिम संस्थापित समिति सम्झनुपर्छ ;

(ख) "बोर्ड" भन्नाले दफा ४ बमोजिम गठन भएको बोर्डलाई जनाउंछ ,

(ग) "जग्गा" भन्नाले जुनसुकै जग्गा र त्यसमा स्थायी रूपले रहेका घर, बनौट, रूख इत्यादि र सो घर, बनौट, रूखलगा स्थायी रूपले जोडिएको कुराहरू र त्यसबाट हुने लाभलाई समेत जनाउंछ ,

(घ) "सूचित आदेश" भन्नाले नेपाल गजेटमा प्रकाशित आदेश सम्झनुपर्छ ।

३. समितिको संस्थापनः– (१) नेपालको कुनै इलाकाको शहरी विकास सम्बन्धी कुनै कामको लागि श्री ५ को सरकारले आवश्यकतानुसार सूचित आदेशद्वारा समय समयमा समितिको गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) समिति अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ । सो संस्थाको सबै कामको निमित्त आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ । यसले यस ऐनका अन्य व्यवस्थाहरूका अधीनमा रही चल, अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, भोग गर्न र नामसारी गर्न सक्नेछ । यसले आफ्नो नामबाट नालेश, उजूर गर्न र यस उपर पनि सोही नामबाट नालेश उजूर लाग्न सक्नेछ ।

४. बोर्डको गठनः– (१) प्रत्येक समितिको सबै काम कारवाइको रेखदेख, निर्देशन र व्यवस्थाको लागि एउटा बोर्ड हुनेछ जसमा श्री ५ को सरकारले समय समयमा तोके बमोजिम अध्यक्ष एवं सदस्यहरू रहनेछन् ।

(२) बोर्डको सचिवको काम उप–दफा (१) बमोजिमका सदस्यहरू मध्येबाट मनोनीत गरेको कुनै एक सदस्यले गर्नेछ ।

५. बोर्डको गठन र कार्यविधिः– (१) बोर्डको बैठक बोर्डको सचिवले अध्यक्षसित परामर्श गरी निर्धारित गरे बमोजिमको समय र स्थानमा आवश्यकतानुसार बोलाइनेछ । अध्यक्ष उपस्थित रहेमा निजले र निज अनुपस्थित रहेमा बोर्डका अन्य सदस्यहरू मध्येबाट बोर्डले मनोनीत गरेको एकजना सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(२) बोर्डमा तत्काल कायम रहेका सदस्यहरूको कूल संख्याको आधीभन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित नभएमा बोर्डको बैठक गरिने छैन ।

(३) बोर्डको बैठकमा उपस्थित भै मत दिने सदस्यहरूको बहुमतले गरेको निर्णय बोर्डको निर्णय मानिनेछ । मत बराबर भएमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन पाउनेछ ।

(४) उप–दफा (१), (२) र (३) मा लेखिएदेखि बाहेक बोर्डको बैठकको वा बोर्डको अन्य काम कारवाइ बारेको कार्यविधि बोर्ड आफैले निर्धारित गरे बमोजिमको हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. समिति र बोर्डको काम कर्तव्य र अधिकारः– (१) प्रत्येक समितिको काम कर्तव्य र अधिकार यो ऐन र अन्य प्रचलित नेपाल कानूनका अधीनमा रही श्री ५ को सरकारले समितिको संस्थापन हुंदाको बखत र त्यसपछि समय समयमा सूचित आदेशद्वारा तोकिदिए बमोजिमको हुनेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिमको सबै अधिकारहरूको प्रयोग र कर्तव्यको पालन बोर्डले गर्नेछ ।

७. जग्गा प्राप्त गर्नेबारे विशेष व्यवस्थाः– (१) सूचित आदेशद्वारा तोकिएको आफ्नो कुनै काम कारवाइका सम्बन्धमा कुनै जग्गा प्राप्त गर्न आवश्यक देखेमा समितिले सो प्राप्त गर्नुपर्ने भएको जग्गाको चार किल्ला र सो प्राप्त गर्नुपरेको कारण खोली श्री ५ को सरकारका समक्ष लेखी पठाउनु पर्छ ।

(२) उप–दफा (१) बमोजिम कुनै जग्गा प्राप्त गर्न समितिबाट लेखी आएकोमा श्री ५ को सरकारले पनि सो जग्गा प्राप्त गरी समितिलाई दिनुपर्ने ठहराएमा सो कुराको सूचना स्थानीय पत्र, पत्रिका र नेपाल गजेटमा समेत प्रकाशित गरिनेछ र अन्य प्रचलित नेपाल कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो बमोजिम सूचना प्रकाशित भएपछि सो जग्गामा समितिको स्वामित्व भएको मानिनेछ ।

(३) उप–दफा (२) बमोजिम प्राप्त गरिएको जग्गाको क्षतिपूर्ति दिने, त्यस्तो क्षतिपूर्ति निर्धारित गर्ने र तत्सम्बन्धी हक बेहकको उजूरी लिने, सबूद प्रमाण बुझ्ने र ठहर गर्ने र जग्गा प्राप्त गर्न बाधा अड्काउ उपस्थित गरेमा सजाय गर्ने कुराका सम्बन्धमा जग्गा प्राप्ति सम्बन्धी नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ ।

(४) अन्य प्रचलित नेपाल कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएका भए तापनि उप–दफा (२) बमोजिम प्राप्त गरिएको जग्गामा समितिको स्वामित्व भएकै मितिदेखि सो जग्गा श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृत कार्यक्रम, योजना एवं शर्तहरू बमोजिम समितिले कुनै काममा लगाउन, कुनै कामका लागि छुट्याई राख्न वा बिक्री वितरण गरी अरू कसैलाई दिन सक्नेछ ।

तर–

(क) मानिस बसोवास गरेको घरबाट सो मानिसलाई उठाउनुपरेमा सो घरबाट उठ्न निजलाई कम्तीमा पन्ध्र दिन अगावै सूचना दिनुपर्छ र सो घर धनी घरमा नै बसेको रहेछ र अन्त बसाई सार्न निजको साधन र सामर्थ्यले नपुग्ने रहेछ भने निजलाई निजले पाउनुपर्ने क्षतिपूर्तिको रकम दिनुभन्दा अगावै उठाउनुपरेमा निजको वासस्थानको निमित्त अर्को कुनै उपयुक्त व्यवथा नगरी निजलाई सो घरबाट उठाइने छैन ।

(ख) मानिस बसोवास गरेका घरमा प्रवेश गर्नुपर्दा कम्तीमा चौबीस घण्टा अगावै सो घरमा बसेको मानिसलाई सूचना नदिई प्रवेश गर्न हुंदैन ।

३५८

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(५) उप-दफा (४) को प्रतिबन्धात्मक प्रकरण (क) बमोजिम घर धनीको निमित्त वासस्थानको व्यवस्था गर्दा लागेको खर्च निजले पाउने क्षतिपूर्तिको रकमबाट कट्टा गरिनेछ ।

(६) अन्य प्रचलित नेपाल कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस दफा बमोजिम प्राप्त गरिएको जग्गा बापत सो जग्गाका धनीलाई दिनुपर्ने क्षतिपूर्तिको रकम समितिको निर्णयानुसार एक वर्षभित्र बढीमा तीन किस्ता गरी समितिको कोषबाट दिइनेछ ।

८. समितिको कोषः- (१) समितिको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष रहनेछ र ऋण, अनुदान वा अरू कुनै प्रकारले समितिले प्राप्त गरेको सबै रकम सोही कोषमा जम्मा गरिनेछ र समितिका तर्फबाट खर्च गर्नुपर्नेजति रकम सोही कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

(२) कोषको सबै रकम नेपाल राष्ट्र बैंक वा श्री ५ को सरकारले अनुमति दिएका अरू बैंकमा जम्मा गरिनेछ ।

(३) समितिको कार्यक्रम र योजना बमोजिमका कामहरूको निमित्त उचित ठहराएको रकम खर्च गर्ने अधिकार बोर्डलाई हुनेछ ।

(४) बोर्डको आर्थिक कार्यप्रणाली यस ऐनका अन्य दफाहरूमा लेखिएका व्यवस्थाहरूका अधीनमा रही बोर्डले स्वयं नियमित गर्न सक्नेछ ।

९. हिसाब राख्नेः- समितिको आम्दानी खर्चको हर हिसाब श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृत ढांचा र तरीका अनुसार राखिनेछ ।

१०. ऋण, अनुदान वा अन्य तरीकाले आर्थिक स्रोत जुटाउने समितिको अधिकारः- (१) समितिले सूचित आदेशमा तोकिएको कुनै काम कारवाइका सम्बन्धमा आवश्यक देखिए ऋण लिन वा अनुदान प्राप्त गर्न वा अरू कुनै तरीकाले आर्थिक साधन जुटाउन सक्नेछ ।

तर-

(क) समितिले कुनै विदेशी एजेन्सीसित ऋण लिंदा श्री ५ को सरकारको स्वीकृति लिनु आवश्यक हुनेछ ।

(ख) समितिले विदेशी एजेन्सी बाहेक अरू कसैसित ऋण लिंदा टेण्डर आमन्त्रित गरी सबैभन्दा तल्लो ब्याजको दरमा ऋण दिने व्यक्तिसित मात्र लिन सक्नेछ ।

(२) प्रचलित नेपाल कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उप-दफा (१) को प्रतिबन्धात्मक प्रकरण (ख) बमोजिम समितिले लिएको ऋणको ब्याज समिति र ऋण दिने व्यक्तिका बीचमा टेण्डर बमोजिम भएको लिखत अनुसार दिलाइने भराइनेछ ।

११. दण्ड सजाय र अधिकार क्षेत्रः- कसैले यस ऐन बमोजिमको कुनै आदेश बमोजिम गर्नुपर्ने काम नगरेमा वा नगर्नुपर्ने काम गरेमा वा यस ऐन अन्तर्गत निकालिएको आदेश बमोजिमको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

कुनै काम कारवाइमा बाधा विरोध पारेमा निजलाई अन्य प्रचलित नेपाल कानूनमा बढी सजायको व्यवस्था भएकोमा सोही बमोजिम र त्यस्तो व्यवस्था नभएकोमा एक महीना-सम्म कैद वा पचास रुपैयांसम्म जरिवाना हुन सक्नेछ ।

१२. आदेश दिने श्री ५ को सरकारको अधिकारः– समितिको काम कारवाइका लागि श्री ५ को सरकारले सूचित आदेशद्वारा विशेष निर्देशहरू दिन सक्नेछ र त्यस्ता निर्देशको पालन गर्नु प्रत्येक समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

१३. समिति विघटन गर्ने श्री ५ को सरकारको अधिकारः– (१) कुनै समितिले गर्नुपर्ने काम पूरा गरिसकेको छ वा सूचित आदेशमा समितिलाई तोकिए बमोजिम काम कर्तव्य र निर्देशहरूको पालन गरेको छैन भन्ने ठहराएमा श्री ५ को सरकारले सो समितिलाई विघटन गर्न सक्नेछ ।

(२) उप–दफा (१) बमोजिम समिति विघटित भएमा सो समितिको हक एवं दायित्वहरू श्री ५ को सरकारमा सर्नेछ ।

१४. नालिश उजूर नलाग्नेः– यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न सद्भावनाले गरिएको कुनै काम कारवाइको सम्बन्धमा कुनै अदालतमा नालिश उजूर लाग्नेछैन ।

इति संवत् . साल गते रोज शुभम्

लालमोहर सदर मितिः– २०१९।१२।३०।६.

आज्ञाले.–
विनोदप्रसाद धिताल
श्री ५ को सरकारको सह-सचिव,
कानून तथा न्याय मन्त्रालय ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

अधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।